

ERDÉLYI GAZDA

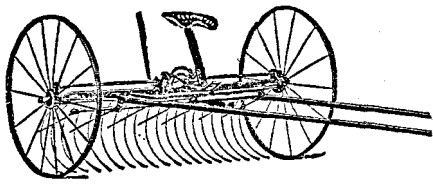
ASA

Patis

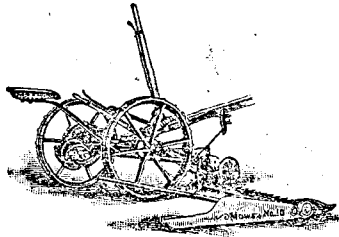
KAS

Legjobb és Legtökéletesebb

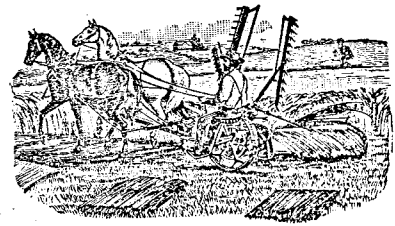
Fű- és Takarmány-kaszálók, teljesen aczél Széna-gyűjtő és Tarló-gereblyék, Marokrakó és Kévekötő
 ● ● ● ● ● Aratógépek, Világhírű eredeti amerikai Johnston-gyártmány ● ● ● ● ●
Bächer Rudolf—Melichar Ferencz-nél Budapest, Nagymező-utca 68.

Vezérképviselő: SZÜCS ZSIGMOND.

Kimerítő árjegyzéket készséggel küldünk.

1266

BABÓS és TÁRSAI

vaskereskedése KOLOZSVÁRT, Deák-Ferencz-utca 25. szám.

A nagyérdemű gazdaközönség szíves tudomására hozzuk, hogy üzletünkbe újabban egy nagyobb összeget fektettünk be és raktárunkat megnagyobbítottuk, ennél fogva azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy nagyra becsült vevőinket gyorsan és pontosan a legjutányosabb árak mellett szolgáltatjuk ki.

Raktáron tartjuk mindazon cikkeket, amelyek egy gazdaságban szükségletnek, u. m. Gazdasági gépek és eszközök, Kudsiri-rudvasak, vaslemezek, építkezési vasgerendák, Konyhaberendezési cikkek, Kötél és lánczárak, Beocsini-Cément, Gypsz, nádfonat, Carbolineum, Kátrány, mindennemű Festékárak, Gépszíj, Gépolaj, Gépszir, Kocsikenőcs, Mécsolaj, Rézgálicz, Raffia háncs, Aszfalt és elszigetelőlemezek, Kovács-szén, Kox és Faszén, Fleischmann-féle szabadalmazott tejkannák stb.

Gazdasági gépekről árjegyzéket díjmentesen küldünk. 1473

Telefon szám: 351.

Telefon szám: 351.

Eladó

6 lóerejű, igen jó karban levő,
Robey-féle újabb fajta

cséplőgép-garnitúra.

Értekezni lehet: 1575

Kolozsvártt, Rudolf-utca 26.
szám alatt

Szilágyi Istvánnál.

Őszi trágyázáshoz a

THOMAS-SALAKLISZT

csillag védjegygel

helyesen alkalmazva, minden növénynek legjobb és legolcsóbb foszforosavas műtrágyája. — Kivánatra szakmunkákkal és árajánlattal készségesen szolgál: 1511

Stern-Marke **Kalmár Vilmos,**

Budapest, VI., Teréz-körút 3.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin
magyarországi vezérképviselője.

Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre!
Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

Pünkösti ajándékoknak

legalkalmasabb bevásárlási forrása

STEIN S. és TÁRSA

első erdélyrészi kizárólagos gyermekruha üzlete, kapható újszülöttől 14 évesig Leány és fiuk részére Kabátok, Ruhák, Kötények, Kalapok, Kapischonok, Harisnyák, Kamáschlik, Gyermek fehérnemű minden nagyságban.

Mérték szerinti fűzők a legújabb formában és kényelmes viseletűt készítenek. Vidéki rendelmenyt pontosan eszközlők, gyermekruha rendelmenynél elegendő a kor megjelölése és pontosan találó átút küldök. Baba kelengye, keresztelő készlet állandóan raktáron a legfinomabb kivitelben. — Határozott jutányos árak.

Szíves pártfogást kér

Stein S. és Társa,

Mátyás kir.-tér 2. sz.

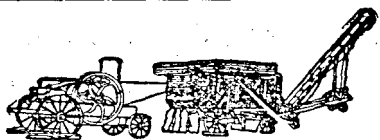
1434

1905. január 1-től a tanácsház alatti helyiségben.

- 1904. évi d.-sztmártoni kiállításon 5 díszoklevéllel kitüntetve.
- 1903. évi besztérczei kiállításon 2 ezüstéremmel kitüntetve.
- 1903. évi kolozsvári kiállításon 2 díszoklevéllel kitüntetve.
- 1902. évi pozsonyi kiállításon 3 oklevéllel kitüntetve.

KALLAI LAJOS motorgyára, BUDAPEST, VI., Gyár-u. 50.

Teljes jótállás kitünő kezelésért

A jelenkor legegyszerűbb és legtökéletesebb motorcséplő-készlete.

Gépész nélkül könnyen kezelhetők. Ezen legújabb motorok terjesztése érdekében használt gőzgépek cserébe vétettek.

Ezen motorcséplő-készletek felülmúlhatlan kitűnősége felől tudakozódni lehet:

Báró Kemény József úrnál Maros-Németi (Erdély).
Zeykfalvi Zeyk Dániel főispán úrnál Nagy-Enyed.
Gróf Mikos Kelemen úrnál Magyar-Csesztve.
Meskó Jakab úrnál Csikmádéfalva stb. stb.

1454

Legbiztosabb olesó üzem!

Ajánlja teljes jótállás mellett benzínmotor malm- és iparüzemre, valamint

Villamos Benzinokor- és Cséplőkészlelt Kettős Biztosító-szerkezettel.

!!!Egyedül létező újdonság!!!

Önműködő, ellenőrző és biztosító-szelep. Külön mezőgazdasági géposztály:

gőzgépek, malmok, járgányok, cséplők, vetőgépek stb.

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

Lónyiró ollók, Marhanyiró ollók,

Ló- és marhanyiró gépek „HELIOS”
istálló lámpa stb. s egyéb gazdasági cikkek

legjobb minőségben jutányos árban szerezhetőek be

SCHOTTOLA ERNŐ

cégnél

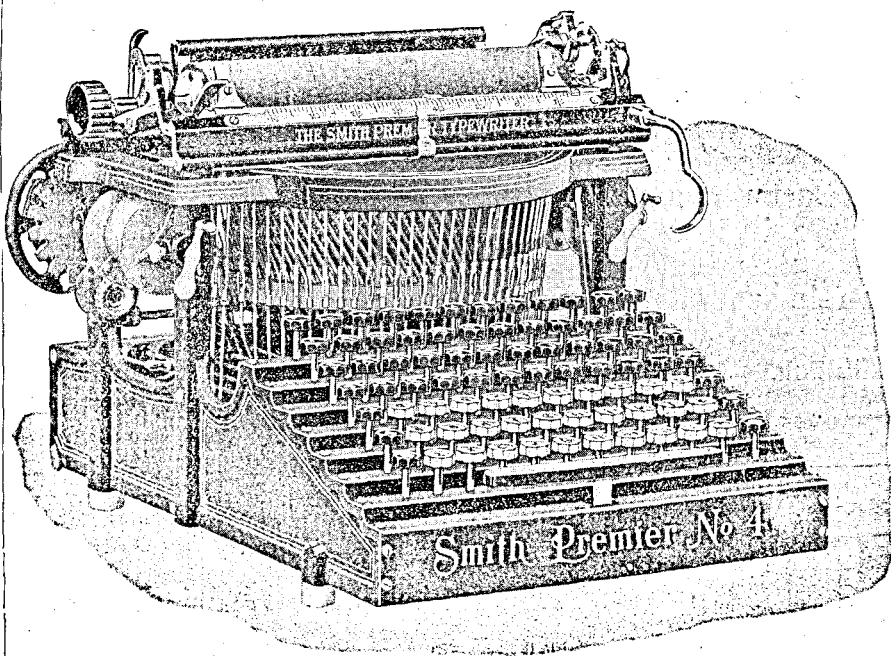
BUDAPEST, VI-ik kerület Andrassy-ut 2. szám.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. 1532.

A SMITH-PREMIER-IRÓGÉP

a világ legjobb gépe. — Grand Prix 1900. Paris.

300,000 darab Smith-Premier már használatban.

Vezérképviselő Erdély, Szatmár- és Máramaros megyék részére:

Strasser Izidor

Kolozsvár, Wesselényi Miklós-utca 22.

Központ:

Budapest, Andrassy-út 4.

Írógépmunkákat és sokszorosításokat a legjutányosabb árban elvállalok.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

1546

Egyedüli FERLACHI gyártmány,

mely a bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el.

Aranyérem Páris 1900. — 46 remekelés.

Ogris Márcus

1323

fegyvergyár és (prácios) puskaműves

FERLACH (KARINTHIA) szállít elsőrangú bármily rendszerű vadász- és cséllövő-fegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben Különlegesség nagyon könnyű DRILLING-fegyverekben. Súlyuk 2-8 — kilogramm.

Újdonság: Browning-féle automatikus sorét ismétlő fegyver 225 korona gyári árban.

Magyar árjegyzék kívánatra bérmentve.

Levelezés magyar!

Levelezés magyar

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

- Erdély Amerikában. *Eber Ernő* 367
Cukorrepatermesztés költségvetése. *Varga Kálmán* 368
Külföldi szakvélemény a magyar komlóról. *G.* 369

Kisebbszakközlemények:

- A zöld takarmány. — A répa rossz keléséről.
— A Hegelund-féle fejéstről. 369

Könyvismertetés:

- Fajok harca. *Barabás Endre* 370
Cukorrepatermesztés. —r—s. 371
A kolozsvári kereskedelmi és igarkamara jelentése —r—s. 371

Egyleti élet:

- Közgyűlési meghívó 371

Kormányintézkedések:

- Gyümölcsfeldolgozó gépek kikölcsonzáse. . . 371

Vegyes közlemények:

- Vetések állása Erdélyben 371

Mírdetések.

Erdély Amerikában.

A kivándorlásról volt szó a képviselőházban nemrég és a képviselők többségénél a kivándorlás korlátozását eredményező törvényhozási intézkedés iránt nyilvánult meg hajlandóság. Elgondolták a képviselők a folytonosan növekvő kivándorlás káros hatásait; komoly aggodás költözött lelkükbe, mikor az évenként több százezernyi munkáskézbe kerülő veszteséget számbavették és elképzelték maguk elé a Felvidék elnéptelenedett falvait, a bácskai Kánaán és a dunántúli paradicsom veszedelmét. A Királyhágónál bizonyosan megennyhült az aggodás érzete és bizonyosan elült a sötét szárnyú képzelet röpdösése: Erdélyt ma még nem tartják kivándorlási területnek olyan értelemben, mint a Felvidéket; a Bácskát meg a Dunántúlt, mert: Erdélyről azt hitték, hogy ma még nem szállít olyan nagy tömegeket a népeknek Amerikába való tolongásához, mint ezek az országrészek. A Romániába való kivándorlás pedig más beszámítás alá esik okait és eredményét illetőleg is.

Sajnos, de el kell iszlátunk azt a tévhitet, hogy Erdélyből Amerikába irányuló kivándorlás nincs, sőt rá kell mutatunk, hogy az erdélyi tengerentúli kivándorlás óriási mértékben növekszik, nagyobb mértékben, mint bármely más országrészben. Kivándorolt ugyanis Erdélyből Amerikába:

1899-ben	458	egyen
1900-ban	503	"
1901-ben	1585	"
1902-ben	2712	"
1903-ban	9320	"
1904-ben	10717	"
1905 (első 3 hónap)	8785	"

váltott Amerikába útlevelet.

A kivándorlási mozgalomnak évenként és vármegyénként való fokozódását ebből az összeállításból láthatjuk:

Év	Alsó-Fehér.	B.-Naszód.	Fogaras.	Hunyad.	53 Kis-Küküllő	Nagy-Kük.	Szeben.	Udvarhely.
1900	—	—	—	—	241	136	—	—
1901	—	—	193	—	831	290	24	—
1902	257	—	625	—	512	1910	1246	98
1903	446	117	1613	301	1681	3118	1047	424
1904	1333	428	1352	276	1839	2746	1914	779
1905 (3 hónap)	1127	289	1487	221	1157	2121	1659	714

Azt hiszem, kétségtelenül megállapítható ebből, hogy az Amerikába való kivándorlás már az erdélyi országrészből is jelentékeny mértékűt öltött és hogy óriási

ugrásokkal halad folytonosan előre. Az amerikai kivándorlás első fészke és legerősebb gócpontja Nagy-Küküllő vármegye. Megfigyelhetjük, mint terjed innen a kivándorlás az ezen vármegyét körülfogó vármegyékben: előbb szeben, aztán Kis-Küküllő és Fogaras, majd ujabban Udvarhely vármegyében és mint válnak ezek a vármegyék is mintegy delejesekké, a kivándorlási mozgalmat terjesztőknek annak a mágneses erőnek következtébe, melyet az eredeti delejvas, Nagy-Küküllő közölt velük.

Az Erdélyből Amerikába irányuló kivándorlásra kevés ügyet vetettek eddig; inkább csak erdélyi román kivándorlásról esett a szó. Pedig ha azt vesszük figyelembe, hogy Erdélyből is már a lakosság 0,44%-a vándorolt ki 1904-ben Amerikába és a Magyarbirodalom lakosságának is csak 0,52%-a és ha ehhez hozzávesszük, hogy Erdélyben a népsűrűség □ km.-ként csak 43,3, míg a Magyarbirodalomban 59,9 és ha hozzáteszük még azt is, hogy Erdélyből Romániába is nagymértékű kivándorlás van, akkor a legnagyobb figyelemmel kell lennünk az Erdélyből Amerikába irányuló kivándorlás folytonos emelkedése iránt is. Ha csak az amerikai kivándorlást vesszük figyelembe, akkor azt kell látnunk, hogy Erdélyt ma már ebben a tekintetben csak egyetlen egy országrész, a Tisza jobb parti mülja felül — mindenestre jelentékenyen; de már 1904-ben az erdélyi amerikai kivándorlás nagyobb volt, mint a Tisza jobbpartján, ahol pedig Szabolcs, Szatmár és Máramaros vármegyék, tehát hirhadt kivándorló fészkek is vannak. Csakhogy a Tisza jobbpartján levő országrésznek az óriási arányú kivándorlás okozta vérveszteség dacára is 52,6, a Tisza balpartjának 53,9 a népsűrűsége, míg Erdélyé — mint már mondtam — csak 43,3.

Mindennek a kényszerű beösméréséhez vezet el a statisztika, ez a lenézett tudomány. De mond az még egyebet is. A kivándorlás ügyének tárgyalása alkalmából a miniszterelnök a napokban azt mondta, hogy a kivándorlás legujabban való megnövekedésének oka a gazdasági állapotoknak megrosszabbodása, a múlt évek rossz termése. Ez bizonyos határig elvitathatlan

Jobb
és megbízhatóbb
magvak

nem léteznek, mint a minőket
31 év óta szállít

Mauthner Ödön

cs. és kir. udvari

magkereskedése
Budapestén

VII. ker., Rottenbiller-utca 33. sz.

IV. ker. Kossuth-Lajos-utca 4. sz.

ÁRJEJYZÉKEK

ingyen és bérmentve küldetnek.

Ajánljuk szavatolás mellett a francia „ECLAIR” permetezőnek minden tekintetben hű másolatát a „MEZŐGAZDÁK” permetezőt, melyet védjegyük alatt ide haza gyártatunk. Ára: 34 K. és 28 K.

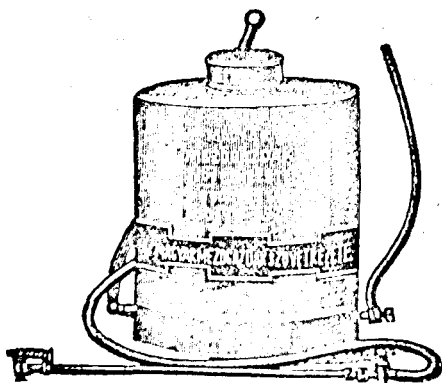
Továbbá I. rézgálicot, sublimált kénport, dr. Aschenbrand-féle bordoi és rézkénport, fehér hosszúszerű raffiaháncsot, 4 szer sodrott juttafonalat, venyigemetsző ollókat, szőlő és faajtó késeket, gummiszallagot, furott és hasított parafadugót a legjutányosabb áron.

Kivánatra árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.

1006.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 31. sz.

tény, aminthogy nem is képzelhető ez másképpen. De ha a rossz gazdasági viszonyoknak és rossz termésviszonyoknak a kivándorlásra való hatását kutatnók, okvetlenül arra a meggyőződésre kellene jutnunk, hogy ez az ok mindazoknak a kivándorlását kell hogy előmozdítsa, akik közvetlenül szenvedtek a rossz év csapásaitól, tehát azoknak a gazdáknak kivándorlását kellett, hogy előmozdítsa, akik elvannak adósodva, akiknek kevés gabonájuk termett, mit piacra vihettek, akiknek nem termett elég takarmányuk, amivel jószágjaikat tarthaták volna. Akiknek a megcsappant jövedelmük a terhek viselését lehetetlenné tette: vagyis a gazdáknak, elsősorban a kisgazdáknak. Amde a kivándorlási statisztika azt bizonyítja, hogy a kiadott útlevelek számából csak 1'3% esik őstermelőkre, míg 94% napszamosokra és a napszamosok kivándorlási aránya az, amely legerősebben emelkedik. A napszamosoké, akiket csak közvetve és kevésbé érint érzékenyen a rossz termés, akiknek napszambére nem száll le olyan mértékben rossz termésű esztendőben, hogy ez a bérkevesebbőség okozná kivándorlásukat. Ez a napszamos kivándorlás mutatja meg a kivándorlás igazi okát, amelyen csak kevésbé változtat a termésnek bősége, vagy silánysága: ez az ok a munkaalkalmak hiánya, a keresetforrások csekélyisége. Hogy rossz termésű esztendőben és után a vállalkozás és befektetések elmaradása következtében még kevesebb lesz a munkaalkalom, hogy a keresetforrások a megcsappant jövedelem és a napszamosokba jutott kisgazdák versenye következtében még rosszabb megélhetést adnak, hogy ezeknek következtében a kivándorlásra való csabítás is még fogékonyabb talajban működhetik, ez mind igaz. De ezek csak másodlagos okai a kivándorlásnak; az elsődleges ok: a munkabéreknek állandóan alacsony volta.

Ennek az oknak csökkentésére — megszüntetéséről nem igen beszélhetünk — kell a kormányzatnak és a társadalomnak minden erővel törekednie és enyhülni fog az a hatás, melyet ez az ok a kivándorlásban hoz létre. A mezőgazdasági termelésnek mind belterjesebbé, mind többoldalúvá, okszerűbbé való átalakítása, a munkáskéznek ennek folytán előálló fokozott igénybevétele és a munkának jobb fizetése — ez kell, hogy a pozitív munka első terrenuma legyen. Mert addig, amíg magának a gazdának jövedelme is a fejletlenebb termelés szűk határai közé van szorítva, addig a gazdának sincs módjában nagyobb munkabért fizetni. De mivel a mezőgazdaság természetéből folyik, hogy a folyton szaporodó népességnek elegendő munkát, — az év bi-

zonyos időszakokban különösen — nem tud adni, azért az ipar fejlesztésére is minden lehető meg kell tenni, minden eszközt meg kell ragadni. A mezőgazdaság intenzív válása és az ipar kifejlődése apasztotta meg Németországnak és Franciaországnak kivándorlási folyamatát: csak ez apaszthatja meg nálunk is.

Mindeddig Erdélyben nem sokat beszéltek az amerikai kivándorlásról; de most sok egyéb ilyen bajunkhoz a kivándorlás baja is odasorakozik már és ha addig, amíg vannak még vármegyék, melyekben a kivándorlás tényleg és aránylag kevés, nem fogjuk meg a praeventív eszközöket, akkor rövid időn belül Erdély az ő kedvezőtlen gazdasági viszonyaival és kicsiny népsűrűsége dacára is, a legtöbb kivándorlót fogja útnak eresztene nemcsak Romániába, de főként Amerikába.

Eber Ernő.

A cukorrépatermesztés költségvetése.*

Hogy a gazda a cukorrépatermesztés jövedelmezőségéről kétség nélkül meggyőződhesék, okvetlenül szükséges a répatermesztés mérlegét elkészíteni, vagyis a kiadást a bevétellel egybevetni, hogy a számok bizonyítsanak. A cukorrépatermesztésből eredő bevétel függ a termés nagyságától, a répa áráról és hulladékok értékétől. A termesztés kiadását pedig különösen a munkás viszonyok befolyásolják, éppen ezért különböző vidékek szerint változnak.

Az alábbi számításban egy kat. hold (1600 □°) cukorrépa munkaköltségeit tüntetjük fel, természetesen már fentebbi okoknál fogva sem lehet általános érvényű, mindamelllett kellő tájékoztatást nyújthat. A kiadások tételeit inkább bőven számítottuk mint szűken, nehogy családásoknak legyünk kitéve.

a) Igaerő-munka költsége:

Folyósz.		Igás állat száma	Egy nap alatt elvégzett	Egy holdra szükséges lo vagy ökör
1	Tarlószántás 4—5 cm. mélyre hármás ekével	4	2	2
2	Istállótrágya alászántása közepmélyen	2	2/4	4
3	Mély őszi szántás 35 cm.-re	6	2/4	12
4	Mútrágya szórás géppel (szuperfoszfát)	2	5	0 40
5	Talajporhanyítás tavaszkor grubberrel vagy extirpátorral	4	1 2/4	2 68
6	Hengerezés (gyűrűs hengerrel)	2	5 1/3	0 37
7	Boronálás (több tagú boronával)	2	5 1/3	0 37
8	Hengerezés (síma hengerrel)	2	8	0 25
9	Vetés 17 soros vetőgéppel	4	4	1 00
10	Első kapálás vagy sarabolás	2	4	0 50
11	Második kapálás (a kézi kapálás előtt a sorok között fogatos erővel)	2	4	0 50
12	Harmadik kapálás	2	4	0 50
13	Negyedik kapálás	2	4	0 50

Szükséges tehát egy hold megmunkálá-

* Részlet szerzőnek az E. G. E. könyvkiadó-vállalatának „Cukorrépatermesztés” című most megjelent könyvéből.

sához 25'07 munkanap. Egy munkanapra egy munkás és egy pár ökör költségét 5 koronába véve, az igás erőre e szerint 62 korona és 67 fillér kiadás szükségeltetik.

b) Kézierő-munka költsége:

Folyószám	Elvégezhető munka által kat. holdat	Egy holdra szükséges		
		férfi	asszony	gyermek
1	Chilisalétron kiszórásához	2	0 50	—
2	Vetőgépnél 3 munkás	4	0 50	0 25
3	Sarabolásnál egy gyermek az ökör és egy ember a saraboló gép vezetésénél	4	0 50	0 50
4	Egyezésnél a sorközök kapálásakor 1 gyerek az ökrök, 1 ember a gép vezetésére	4	0 50	0 50
5	Répa egyezésnél egy holdra szükséges 10 gyerek	—	—	10 00
6	A második kapálaskor szükséges 1 holdra 8 ember	—	8 00	—
7	A harmadik kapálásnál a kapálógéphez 1 gyermek, 1 férfi és a sorokbani műveléshez 1 holdra 3 férfi	4	4 —	0 25
8	A negyedik kapálásnál 1 gyerek, 1 férfi	4	0 25	0 25
9	Répa kiszedéséhez 6 férfi, 5 asszony	—	6 00	5 00
10	Répa tisztításához és fejzéséhez 7 asszony	—	—	7 00
11	Répa kupacoláshoz 1 hold termés után 3 férfi	—	3 00	—
Összesen:		—	23 25	12 00 11 75

Egy férfi munkás napszámát 1 korona 30 fillérrel, az asszonyét 1 korona és a gyermekét 60 fillérrel számítva, szükséges a napszamosokra 49 K. 27 fill., még pedig:

Férfira 23 25 napsz. után 1 K. 30 f. 30 22
Asszonyra 12 00 " " 1 K. — f. 12 00
Gyerekekre 11 75 " " — K. 60 f. 7 05
Összesen: 49 27

A fenti adatok szerint tehát egy kat. hold cukorrépa fogatos és kézi erővel való megmunkálása 111 K. és 94 fillérbe kerül.

A megmunkálás költségeihez azonban hozzá adandók még a c) alatt jegyzett alábbi kiadások:

c) 1. 1 kat. holdra szükséges 15 klgrm. vetőmag à 50 fillér . . . . . 7 K. 50 f.
2. trágyázás egy negyede a cukorrépa terhére számítva 150 q à 50 fill., kifuvározás 8 fill. 21 " 75 "
3. 100 klgrm. 16% vizben oldódó foszforsav-trágya % à 60 f. . . . . 9 " 60 "
4. 25 klgrm. Chilisalétron . . . . . 6 " — "
5. ormányos stb. bogár elleni védekezés . . . . . 2 " — "
6. cukorrépa szállítása a vasúthoz egy q à 20 f., 155 q. után 31 " — "
7. cukorrépa waggonirozása 100 q után 2 K. 155 q. után . . . . . 3 " 10 "
8. állami adók . . . . . 2 " — "
9. községi adók . . . . . 1 " — "
10. tisztí fizetés . . . . . 2 " — "
Összesen: 85 K. 95 f.

Kiadások összegezése.

	K. f.	K. f.
a) Igaerő munkaköltsége	62 67	—
b) Kézierő munkaköltsége	49 27	—
c) Vetőmag, trágya, adók stb.-re kiadatott	85 95	197 89

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás-király-tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.
Váltókat olcsón számítól le.
Bőleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.
Árúraktárral (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

(1007.)

1. Katasztrális holdankénti földbér	K. f.	K. f.	20.—
2. Forgó tőke kamata és kockázata fejében a kiadások összegeinek 10%-a			19-78
Összesen:			237-67

Tehát egy kat hold cukorrépa termésének előállítására 237 K. és 67 fillér.

Bevétel.

1. Egy katasztr. hold cukorrépa termése 155-00 q a 1 kor. 60 fillér =	248 K. — f.
2. Polarizációs díj q-onként a 24 fillér =	37 „ 20 „
3. 25 q répafej a 50 fillér =	12 „ 50 „
4. 40% répaszelet járandóság a 30 fillér =	18 „ 60 „
Összesen	316 K. 30 f.

Ha tehát 316 K. 30 fillér bevételből levonjuk a fent kimutatott 237 K. 67 fillér kiadást, akkor egy kat. hold cukorrépa termés után 78 korona és 63 fillér tiszta jövedelem mutatkozik.

Az erdélyi gazdákat legjobban érdekelteti a radnóthi uradalom alatt közölt cukorrépa-termesztési számadása.

Folyósz.	K. f.	Folyósz.	K. f.
1. Össz. 25 cm. mély szántás	8	1. Egy k. hold cukorrépa terméséből 150 q. a 170 K.	250-40
2. Tavasz szántás, fogasítás, hengeresztés, Vetőmag 16 Klerm.	16	2. Egy kat. hold cukorrépa után 25 q. répafej a 50 f.	12-50
3. Vetés géppel (400 ökrófogat a 4 K.)	16		
4. Vetés géppel 80 fill. és 8 kor. holdnyi napi munka)	11		
5. Vetés utáni hengeresztés	11		
6. I. kapálás, egyelés, II. III. és IV.-k kapálás	54		
7. Répa kiszűrés, fejelés, vágóöntözés	28		
8. Répa szállítása a vasúthoz (152 q két fogat nap)	8		
9. Trágyázás (istállótrágya 1/2-q, mirta-Égy 1/2-q)	26		
10. Alendemeni adóból 1 k. holdra	4		
11. Védkezés	4		
12. Földbér k. hold után	25		
13. Közvetlen költségek (kezelési, költségek)	28		
14. Egy kat. holdon termelt cukorrépa tiszta jövedelme	60		
Összesen:	270	Összesen:	270-96

A cukorrépa-termesztés k. holdankénti nyereség-vesztésének számlája 1903-ik évben.

Radnóth, 1905. április hó 31-én.

Deák Ignác, urad. intéző.

Végül megjegyzendő, hogy a cukorrépa-termesztés jövedelmezőségének kiszámításánál egy igen fontos dolgot rendszeren elmulasztunk, amit pedig határozottan figyelembe kell vennünk, és ez az, hogy a cukorrépa termelés nemcsak közvetlen hasznot szolgáltat, hanem megvannak neki a közvetett hasznai is, melyek az egyéb kultúrnövények termelésére, az állattartás jövedelmezőségére gyakorolt befolyással jönnek létre.

Érdekes vizsgálat történt e tekintetben az udvardi uradalomban, a hol számok bizo-

nyítják a cukorrépa-termesztés fentebb jelzett fontos előnyeit.

Az udvardi uradalomban 10 éves átlag termésben adott:

	Répa-termesztés előtt	Répa-termesztés után
Búza kat. holdanként	8-50 q-át	9-20 q-át.
Rózsa „ „	7-26 „	8-10 „
Árpa „ „	9-36 „	11-24 „
Zab „ „	7-10 „	7-90 „

Látható tehát, hogy a répa-termesztéssel a többi ágak jövedelmezősége nagyon is számottevően emelkedik.

Varga Kálmán.

Külföldi szakvélemény a magyar komlóról.

A magyar komló jó minőségét a hazai sörgyárosok ismerik el legkevésbé, sőt némelyek határozottan kétségbe vonják azt, hogy a magyar komló a jobb minőségű sörök gyártásánál is felhasználható. Ennek eredménye az, hogy bár évi komlótermésünk csak harmada annak a mennyiségnek, amelyre sörgyárainknak szüksége van, a magyar termelők nagyobb része kénytelen komlótermését a külföldön értékesíteni, mert hazai sörgyáros azt jó áron nem venné meg. A külföldi kereskedők már régóta felismerték azt, hogy a magyar komló jó minőségű áru s így szívesen vásárolják, de éppen azért az sem ritka eset, hogy a magyar komló kénytelen ugyan külföldre menni, hogy termelője jó árat kapjon érte, de akárhány esetben visszakerül a magyar sörgyárosokhoz, aki hirnevés külföldi származású komló helyett drága áron veszi azt a komlót, melyet — esetleg a gyára közelében — olcsóbban kaphatott volna.

Sörgyárosaink rossz véleményét a magyar komlóról semmi sem indokolja s hogy az nem egyéb, mint előítélet, azt legjobban bizonyítják a cseh söröző-ipari kísérleti állomásnak tudományos és gyakorlati úton végzett vizsgálata, melyek eredményét Frant Chodounsky ezen intézet jelentésének elmúlt évi 10-ik füzetében közli.

Ezen jelentés szerint, a magyar komlónak nincsen egységes jellege és tobozán felismerhető a saazi, spalti vagy württenbergi jelleg aszerint, hogy milyen származású dugványok után termeltetett. A külföldi termelési helyekről (nagyobbrészt Erdélyből) származó, vizsgálat alá vont tobozminták alakja azt mutatja, hogy azok nagy része piros komló és a minták egy részének tobozai szabályosan ovális, más része hosszúak ovális volt. túlnyomó részben azonban a szabálytalan tobozalakulás fordul elő dús tobozlevelekkel borítva. A tobozokban ritkán hiányzik a beérett mag, tehát az utóbbi tulajdonság jellegzetesnek látszik.

Eppen úgy, mint a tobozalak, egyenlőtlen a tobozgerinc is, a vizsgált minták kisebb része szabályosan tagozott tobozgerinccel bír, de nagyobb részének tagozottsága szabálytalan. Vannak a megvizsgált komlóminták között olyanok, melyek oly finom tobozgerinccel bírnak, mint a legfinomabb saazi komló és a többi minta tobozgerince egyenlőtlen csavarodást mutat ugyan, de ennek dacára a jó minőségű komló jellegével bír.

A komló minőségének elbírálásánál a szagát és illatát döntő értékmérőnek tekintik

és a legujabb vizsgálatok igazolták is azt, hogy ezen eljárás a komló minőségének megállapítására biztos támpontot nyújt. A legjobb minőségű komló nem erős szagu és nem túlságosan aromatikusan, hanem ezen tulajdonságai szeliden lépnek előtérbe. A magyar komló színe és illata szintén nem egységes. Nagyobb részben gyengén fűszeres szagu, gyengén aromatikusan illatu és csak egyes mintáknak van erősen fűszeres szaga, ami nem mutat finom jellegre. Színe a magyar komlónak nagyobb részben sajátos, erőteljesen zöld és lupulin minden mintában bőségesen van.

A vizsgált minták toboz- és tobozgerincalakulásait a pontos mérési adatok felsorolásával Chodounsky fényképekben tünteti fel és vizsgálatainak végeredményét a következőkben foglalja össze:

1. A magyar komló túlnyomó részben nagyon jó minőségű és az esetben, ha a magyar-osztrák monarchia komlót minőség alapján öt csoportba osztjuk, a magyar komlót a harmadik helyre kell soroznunk.

2. Az ország különböző vidékeiről származó komlók toboz- és tobozgerincalakulása különbözik egymástól, de azért ugye ezen tulajdonságaik, mint illat és szag tekintetében egyikük sem teljesen azonos jellegű a cseh komlókkal.

3. A magyar komló gondosan szárított, ami nagyon lényeges és a sörözők által különösen megkívánt tulajdonság.

4. Jellemzi a magyar homlókat, hogy legtöbbjének tobozaiban mag is van. G.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **A zöldtakarmány** termésére most némely lapban olyan növényeket ajánlanak, amelyek legnagyobb részét csak most fedezték föl és magját drága áron kínálják a gazdaközönségnek vásárlásra, mert ezen növények állítólag nagy tömeget adnak és rendkívül gyorsan fejlődnek. Ezen ismeretlen és megbizhatlan értékű takarmányajándékok helyett jobb azokat termelni, amelyek értéke már régen ki van próbálva és van is elég gyorsan fejlődő, jó termőképességű növényünk, mely gyorsan fejlődik, tehát korán ad kielégítő zöldtakarmánytermést. A kora tavaszra legjobb zöldtakarmánynövényeket ősszel kell vetni. Ilyen a biborhere, szösös bükköny s a keszthelyi keverék. A tavasszal vetendő és gyorsan kifejlődő növények közül pedig a fehér mustár (Sinapis alba) az, mely leggyorsabban fejlődik és elég jó takarmányt ad. Vetés után 6-7 hét múlva kaszálható, de a fagy iránt érzékeny. Gyorsan fejlődik a kölcs is, de csak a melegebb időjárás beálltával vethető és akkor már a zabos bükköny és csalamádé vagy a lóhere is kaszálható. A fentebb elősorolt korai takarmányok biztos és jó termést adnak azon időig, amíg az utóbb említett növények termése kaszálható és ezek felhasználásával a zöldtakarmányozás oly biztos alapokon nyugszik, hogy az ujabban ajánlott, szárazságot jól bíró és mesés termőképességű növényekre — addig legalább, míg azt kísérleti állomásainak ki nem próbálták — szükség nincs.

+ **A répa rossz keléséről** egy német gazda a következőket közli:

Igen sokan a répa vetőgépet a csorosz-

Ajánlok arankamentességre államilag ólomzárolt szavatolt csiraképes amerikai és olasz magtól ment —
 lóheremagot 80 és 85 koronával. Kiváló szép, bőtermő ligowoi zabot
 10 koronával. Magas csiraképeségű tavasz borsót 12 koronával budapesti ratárunkból. —

Továbbá rendkívül szép, magas csiraképeségű baltaczimmagot 15 koronával a pinczehelyi állomásról, valamennyi 50 kilónként.

HALDEK

magnagykereskedése, József Főherceg ő csász. és királyi Fensége udvari szállítója, BUDAPEST, VII., KER., KÁROLY-KÖRÚT 9. SZ.

lyákra alkalmazott hengerekkel látják el, amelyeknek elég nehezeknek kell lenni, hogy czéljuknak, t. i. a répa földnek csakis a sorok fölött való összenyomásának megfeleljenek. A hengerek szélességüknek és súlyuknak megfelelően a sorok fölött barázdákat nyomnak a táblába. Ha a vetés után hosszabb ideig nem jön eső, akkor, mint a múlt évben alkalmam volt tapasztalni, igen sok gazdaságban elkerülhetlenül beáll a talaj kikéregesedése. A múlt évben általában e vidéken is rosszul kelt a répa. A sorok fölött lenyomott föld több milliméternyire kőkeményé válik, a csira e kérget áttörni nem bírja és elhal, ha csak valahogyan a kérget meg nem törjük. Természetesen legjobb, ha a kérget eső áztatja fel. A henger ily esetekben mit sem használ, mert nem érinti a kis hengerek által benyomott barázdákat. Keresztben való hengerezéssel sem értsem el semmit, de sikerrel alkalmaztam több ízben is már a vetőgépet, amelyet e célra üresen és a hengerekkel fölgzerelten — esetleg még súlyokkal is megterhelve — járattatok úgy, hogy a hengerek az általuk már első ízben alkotott vágásokban haladnak. Ezáltal a kéreg összetörik és a répa kikelhet.

— **A Hegelund-féle fejéssel.** — A lipcei egyetem mezőgazdasági fakultása hosszabb kísérletezésekkel tanulmány tárgyává tette a Hegelund-féle fejési módszert s annak a tejelválasztásra gyakorolt befolyását. A tanulmányozó dr. *Menck* professor arra a resultatra jutott, hogy a Hegelund-féle fejési módszer általános felkarolása nem ajánlható, mert az ily módon elérhető több tejhozam nem fedti a vele járó több fejési költséget és mert jó eredményeket ezzel a fejési módszerrel, csakis a leggondosabb fejés, jól begyakorolt fejésmódot és nagy felügyelet mellett érhetünk el. Még több kifogás tehető azonban az új fejésmódszer ellen hygienikus szempontból, a mennyiben azt tapasztalták, hogy ily módon a sok macerálással járó fejéssel a tőgyről sok olyan piszok és káros ingredientia kerül a tejbe, ami a közönséges fejésnél nem fordul elő. *Menck* dr. tehát a régi fejési eljárás megtartását javasolja; ajánlja azonban a jó fejősök képezését, az eddignél több felügyeletet a fejésre és a tisztaságra, valamint az okoskerü takarmányozást, — mondván, hogy ily módon nagyobb költségek nélkül is elérhetjük azt a célt, a mivel a Hegelund-féle módszer esetleg kecségethet.

Könyvismertetés.

Fajok harca.*

— Adatok az erdélyi nemzetiségi kérdéshez, —

Nemsokára hatvanéves évfordulóját ünnepelehetjük meg Erdély és Magyarország egyesítésének s mégis még ma is, ha a Délkeleti Felföldről vagy a Királyhágón túli országgrészről beszélünk és irunk, ha akár közigazgatási, akár közgazdasági szempontból vizsgáljuk az itteni viszonyokat — menten minden partikularismustól — bele kell nyugodnunk, hogy az Unio megvalósulásától még inessze vagyunk. E körülmény káros sőt veszedelmes hatását főleg mi érezzük, kik e hazarészben élünk és aggódva szemléljük az itteni népfajok harcát.

E harc, mely nem a nagy nyilvánosság előtt folyik, hanem a falvak szűk keretében megy végbe, hatását már erősen kezdi éreztetni. S míg e harc pusztító munkáját csak

* Fajok harca. Irta: Éber Ernő. 1905. Budapest, Kilián Frigyes utóda m. kir. egyet. könyvkereskedő bizománya. Ára 2 korona.

a nemzetiségek közt szigetekben elő magyar-ság rovására érezte, addig az egész magyar társadalom, a magyar állammal élén, tétlenül nézte a pusztítást s csak pár éve kezdte szemeit dörzsölni, mikor a pusztító harc Erdély magyarságának egyetlen biztosítékát képező székelységet is pusztítással kezdte fenyegetni. Ezóta tapasztalunk némi érdeklődést egy a magyar társadalom, mint az állam hatalom részéről.

Csaknem egészen természetes, hogy legelőször is a fajok harcának politikai vonatkozásai ötltek szemünkbe s mindenki, ki az erdélyi viszonyokkal foglalkozott, az csaknem kizárólag a kérdésnek politikai oldalát igyekezett megvilágítani. Kevésen akadtak olyanok, kik rászánták volna magukat arra a fáradságosabb munkára, mely a nyilvánvalóvá vált tünetek mélyebb okait is szemünk elé tárják. Értem a harc közgazdasági vonatkozásait.

Bekics Gusztáv többször foglalkozott ugyan az erdélyi közgazdasági viszonyok magyar nemzeti szempontból való káros fejlődéssel, sőt a létesítendő erdélyi hitbizományok kérdését is fölvetette, de a kérdés mélyére ő sem világított be. Éber Ernő vállalkozott legújában arra, hogy hangyaszorgalommal összegyűjtött adatok világánál irányítsa rá a figyelmet az erdélyi kérdésnek azokra a gazdasági rugóira, melyek az itteni fajok harcát irányítják s mozgásban tartják. Az erdélyi kérdés gazdasági részét öleli fel Éber Ernő legújabb munkája a „Fajok harca“ címmel, mely főleg közgazdasági szemüvegen át vizsgálva tárja elénk Erdély lakosságát alkotó magyar, szász és oláh fajnak egymás ellen indított irtóháborúját, megrajzolva becsületes pártatlansággal a harcban álló fajok erőviszonyait is, szintén gazdasági szempontból. Előre jelezhetjük is már itt, hogy nagyérdékű munkájának az erőviszonyokra vonatkozó része képezi a legbecsesebb részét, melyben nemcsak új, hanem megdöbbentő hiteles adatokat is mutat be, melyek ismerete nélkül az erdélyi kérdés megoldásánál sikeres akció alig képzelhető el. Vagyis amint Éber mondja: harcban lenni egy olyan ellenféllel, melynek csak stratégiáját és harc képességét ismerjük, de anyagi erőviszonyaival és felszerelésének mértékével nem vagyunk tisztában, már félig-meddig csatavesztés, vagy legalább is tömérdek idővesztés.

Valóban, be kell ismernünk, hogy a kérdés eddigi tárgyalásainál nem igen mérlegeltük, hogy az egyes foglalkozási ágak keretében milyen helyet foglal el a magyar, a szász és az oláh; nem kísértük eléggé figyelemmel, hogy a birtokszerzésnél és fenntartásnál milyen különbségek vannak e három népfajnál; bizony még e három népfaj gazdasági tevékenységét és életmódját sem igen hasonlítottuk össze alaposan, éles megfigyeléssel. Nem csoda aztán, hogy a kérdésnek ezen elemeit figyelmen kívül hagyva, a javasolt orvosszerek sem gyógyították meg a veszedelmesen terjedő bajt.

A kérdés jelzett elemeinek feldolgozása eddig hiányzott az erdélyi nemzetiségi kérdés irodalmából s valóban hasznos munkát végzett Éber Ernő, mikor ezeket tette tanulmány tárgyává. Szinte csodálkozunk kell, hogy a kérdés ezen ága annyira elhanyagoltatott, mikor az összes 2.476.000 főnyi népességből 1.951.000 lélek esik az őstermelésre, azaz az összes népesség 74,9%, a, míg az országos átlag csak 65,7%.

Éber Ernő jelen munkájában először általánosságban vázolja Erdély mezőgazdaságát:

a földmívelést és állattenyésztést, melyről a legújabb és a nagy magyar mezőgazdasági statisztika adatai alapján megállapítja az erdélyi mezőgazdaság elmaradottságát, az ország többi részeivel szemben. Tovább menve azt igyekszik kimutatni, hogy e tagadhatatlanul fejletlen állapotnak fontartásában milyen részük van az erdélyi népfajoknak: a magyaroknak, a szászoknak és oláhoknak. E kérdés megvilágítása nemcsak nemzetpolitikai, hanem közgazdasági szempontból is fontos, sőt érdekes is. Mert — mint Éber mondja — kiválóan érdekes lehet tudnunk azt, hogy az Erdélyben élő és egymással gazdasági téren mindenesetre küzdő népfajok, milyen gazdasági tevékenységet fejtenek ki; de kiválóan fontos lehet ezt tudnunk azért is, hogy beláthassunk azon népfajok erőviszonyaiba, amely népfajok közül a magyart erősnek szeretnők látni és megis gyöngülőnek látjuk; az oláhot terjeszkedőnek látjuk anélkül, hogy faji tulajdonságaival azt indokoltuak, vagy közművelődési meg nemzeti szempontból kívánatosnak tudhatnánk és a szászt csekély létszáma mellett is erős pozícióban tudjuk.

Éber kitűzött célját úgy igyekszik elérni, hogy hivatalos statisztikai adatok alapján összehasonlításokat tesz lehetőleg azonos viszonyok közt, ugyanazon vármegyék magyar, szász és oláh községei között a mezőgazdasági termelés fejlettségét illetőleg. E célból az erdélyi vármegyéket a nemzetiségek abszolút száma szerint osztályozza: magyar, szász, oláh és vegyes lakosságúakra s ezek mezőgazdasági termelése eredményeit állítja szembe egymással.

A kérdésnek még jobban való megvilágítása céljából a megyék szerinti összehasonlításokkal nem elégszik meg, hanem nemzeti-ségi község-csoportokat is állít egymással szembe, szintén a mezőgazdasági fejlettség szempontjából, hol feltünteti az egyes gazdaságokra eső terület nagyságát, a művelési ágak megoszlását, a gazdaságok számát és területviszonyát, az állatállomány nagyságát és az épület biztosítások számát.

Itt érkezünk el aztán ahhoz a ponthoz, mely oly adatokat tár szemünk elé, melyek a legnagyobb figyelemre érdemesek — magyar nemzeti szempontból is. Ugyanis Éber megbízható adataiból az tűnik, hogy csaknem egész Erdélyben az egyes magyar gazdaságok összes területete jóval kisebb, mint az oláhoké és szászoké. Például:

	Egy magyar gazdaság	Egy oláh gazdaság	Egy szász gazdaság
Összes terület kat. holdakba			
1. Kolozs megyében:			
a bánffyújvári járásban	23,5	23,6	—
a gyalui „	20,9	39,6	—
a nádásmenti „	16,0	20,0	—
a tekei „	11,3	12,4	16,2
2. Torda-Aranyos megyében:			
a tordai járásban	8,5	19,1	—
a torockói „	8,5	27,0	—
3. Szolnok-Doboka megyében:			
a bethleni járásban	13,0	16,0	—
a dési „	13,3	16,4	—
a kékesi „	12,3	16,2	—
4. Maros-Torda megyében:			
a marosi alsó járásban	9,4	10,8	—
a marosi felső „	8,4	9,5	—
a régeni alsó „	7,8	10,1	—
a régeni felső „	8,4	16,6	—
5. Brassó megyében:			
a felvidéki járásban	8,4	—	13,8
6. Nagyküküllő megyében:			
a köhalmi járásban	12,7	18,4	25,0
7. Kisküküllő megyében:			
az erzsébetvárosi járásban	8,0	10,8	13,4

Ezek az adatok igazán siralmas képét mutatják az erdélyi magyar kisbirtokosostálalynak, hiszen az olyan vármegyékben, ahol

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos **férfi ingek**, alsó-nadrágok, gallérok, kékzölök és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fü és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyszakaszakészítve, olcsó árban található.

Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

a három népfaj birtokviszonyai egymással megfigyelhetők s még ahol a magyar lakosság van is többségben, az egy gazdaságra eső terület kisebb, mint az oláh vagy szász községek egy gazdaságára eső terület. S ha megfigyeljük azt, hogy e viszonylat éppen a vegyes lakosságú vármegyékben észlelhető, nem csodálkozhatunk, hogy az utóbbi évtizedekben a magyar kisbirtok éppen ott vesztett teréből vagy jellegéből, ahol az oláh kisbirtokkal együtt volt. Alig térhetünk tehát ki azon következtetés elől: hogy a magyar kisbirtoknak aránylag kisebb területe is hozzájárul ahhoz, hogy az oláh kisbirtok által fölshívassék és hogy a fejlődés útján lassan haladjon előre.

Mint már említettem Éber Ernő könyvének legnagyobb érdeme a reánk magyarokra nézve, megdöbbentően szomorú ténykörnyéknek előtérbe állítása. Ezzel az erdélyi magyarság veszedelmes helyzetére fokozott mértékben rá kell irányítsa a figyelmet. Ezekre az adatokra még sokszor fogunk hivatkozni s ezek számbavétele nélkül az erdélyi kérdés megoldása felé, egy lépést sem haladhatunk.

Részletes adatok alapján foglalkozik e könyv még az erdélyi népfajok táplálkozás kérdéseivel, melynek kapcsán újból arra a megállapodásra jut: az igényeknek végtelen csekélyisége, a kiadásoknak a végsőig való leshorizása, a fényezésnek majdnem teljes hiánya, ez az: ami az oláh kisbirtokot nemcsak fentartani, de terjesztetni is tudja a másik két nemzetiség rovására.

Elérkeztem a magyar nemzeti szempontból szomorúan érdekes és tanulságos munka azon végső fejezetéhez, melyben Éber következtetéseivel ismerteti meg az olvasót s a melyben az ő aggodó lelkének forrongását látjuk a célból, hogy hogyan, mi módon lehetne Erdély földjét megtartani magyarnak, s annak különböző fajú lakóit megnyerni a magyarság eszméinek. Talán felkutatott adatainak súlyos volta, talán a mezőgazdasági kérdésekben való egyoldalú elmerülése okozta azt, hogy javaslatait oly módon formulázta meg, hogy azok bizonyára nem mindenkihez fognak megnyugvást előidézni, de a bizonyára bekövetkezendő eszmei harcnak a „Fajok harca“ körül még fokozottabb mértékben kell megindulnia, éppen ezen érdekes munka nyomán és abban sem Éber Ernő, sem munkája a „Fajok harca“ nem fognak érdemek nélkül kikerülni.

Nyilvánvaló tehát az ádáz harc Erdély népfajai között; látnunk kell már azt is, hogy az alig 800.000 nyi magyarság már gazdasági téren a legyőzetés veszélyének van kitéve, azért elodázhatatlan nemzeti feladat, hogy még fokozottabb mértékben ügyeljünk jövőre Erdélyre . . . !

Barabás Endre.

Cukorrépa termesztés. Irta: Varga Kálmán, a kolozsvári gazdasági tanintézet r. tanára. Kiadta az Erdélyi Gazdasági Egylet könyvkiadó-vállalata. (XLVIII. füzet.) Egy 128 oldalas, 57 ábrás munka fekszik előttünk, mely a már nagyon kifejtett magyar cukorrépa-irodalomnak nemcsak elismert terméke, de méltán sorakozik a jó könyvekhez is. Nemcsak szakember írta a szó irodalmi értelmében, nemcsak az látszik meg, hogy a szaktanár hivatott szemé élesen tudja becsülni a felgyülemlett újabb irodalmi anyagot, de az is meglátszik e munkán, hogy írja a multban a barázdán is járván, sok helyes gyakorlati fogást lesett el s azokat hiven tárja az olvasó elé. A szokásos dióhéjnyi tartalomnál helyenként bővebben is szól a cukorrépa termesztés minden oldaláról, mozzanataról, soha

meg nem felejtkezve az erdélyrészi viszonyokról! De különös részletességgel tárgyalja a répa egy nyári művelését, s a legújabb elveket, hangoztatja a mezői vasutakat, a gazda és gyáros érdekeit, a szállítási kötlevel, cukorrépa hulladékai, répaszelet, szörp, s méziszap fejezeteknél, oly világosan, hogy értelmes gazda, ha cukorrépa termesztésbe kíván fogni, más vezérfontalat alig fog olvasni. Helyenként talán terjedelmes a munka, így például a talajművelő eszközök felvannak már véve a fent jelzett állalat más előző füzetében; ehez hasonló kifogás, hogy a cukorrépa trágyázása leírásában talán több az általános — már sokszor hallott rész is — mint kellene. A Planett kapa leírásánál egy más író sorait idézi, pedig a planettet már a Maros mentén is ismerik. A „munkás-kérdés“ című fejezetnél meg bővebb socialis ismertetéseket s elveket vártam volna a munkáskaszárnya leírása keretében, mert sok hazai esetre nem vigasztaló, hogy a nyári munkások tömegek már nem aklokban, de e célra épített kaszárnyákban, „nemük“ szerint elkülönítve, pircsen pihenik ki fáradalmaikat. Ezen apró hiányokat azonban nyomban kitűnően pótolják a költségszámítások, mérlegek, kimutatások érdekes tabellái, amelyek tételei lelkiismeretesen meg vannak fontolva s igen sokszor erdélyrészi vonatkozásban is, de azért a Királyhágón túl is sok olvasót érdemel ezen munka, melynek megírásáért a szerzőt, kadásaért pedig az E. G. E.-t illeti az elismerés. A füzet az Erdélyi Gazdasági Egylet pénztárából Kolozsvárt póstautalványon egy koronáért rendelhető meg.

— r — s.

A Kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara jelentése az 1904-ik évről most jelent meg igen élvezetes szerkesztésben, s világos képet nyújt a kamara öt vármegyéjének általános közgazdasági képéről, de gondosak és tanulságosak a mult év gazdasági viszonyairól szóló fejtegetések is, melyekhez sok praktikus gondolat s eszme is fűződik, jele annak, hogy ez az iparkamara az agrár kívánalmakat is számon tartja.

— r — s.

EGYLETI ELET.

Közgyűlési meghívó.

Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ állattenyésztési és állatkiállításai szakosztálya 1905. évi június hó 26. án (hétfőn) d. u. 4 órakor — az egylet Petőfi-utca 7. szám alatti helyiségében — **közgyűlést** tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja

Az elnökség.

Tárgysorozat:

1. Jelentés a szakosztály vagyoni állapotáról.
2. Jövő évi munkaprogramm és költség-előirányzat megállapítása.
3. Szakosztályi elnök választás.
4. Beadott indítványok tárgyalása.

KORMÁNYINTÉZKEDESEK.

Gyümölcs feloldozó gépek kiköszönése.

A gyümölcsértékesítés előmozdítása céljából egyes oly községeknek valamint egyleteknek és szövetkezeteknek, melyek a folyó évben nagyobb gyümölcstermést várnak és azt friss állapotban kellő áron értékesíteni nem tudják, másrészt pedig anyagilag nincs-

nek abban a helyzetben, hogy gyümölcsfeldolgozó gépeket maguk beszerezhesse, hajlandó vagyok a rendelkezésemre álló „Simon“-féle cidermalmok és „Mabille“-féle almabor-sajtók, valamint „Ryder“-féle amerikai vándoraszalók, nemkülönben „Györy“-féle talyigára szerelt szeszfűző készülékek valamelyikét, 3—6 heti használatra ingyen engedélyezni, ha eziránt kérvényeiket legkésőbb folyó évi július 15-ig hozzám betértesztik.

Ez alkalommal megjegyzem, hogy a kiköszönött készülékeknek szállítási költségeit az érdekelt községek vagy szövetkezetek tartoznak viselni, valamint továbbá azt is, miszerint ezen szeszfűzőkészülékek borseprő és szőlőtörköly lefűzése céljából nem engedélyeztetnek.

Ezen szállítható és csak használatra átengedhető gépeken és készülékeken kívül hajlandó vagyok nagyobb szilvatermő községeknek, mintegy 600 korona értékű „Casenille“-féle aszalókat teljesen ingyen örök tulajdonukba bocsátani, ha ily aszalóknak mintegy 200—300 koronát tevő építési költségeinek viselését elvállalja és annak használatára vonatkozó hozandó szabályzatokat jóváhagyás végett hozzám felterjesztik.

Budapesten, 1905. évi május hó 27-én

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A vetések állása Erdélyben.** A m. kir. földmívelésügyi miniszterium hétfőn este tette közzé kimutatásait a mezőgazdasági állapotról. E szerint a gazdasági tudósítók által június elsejei kellettel beküldött jelentések alapján az ország Dráván inneni vagyis Horvát-Szlavonországon kívüli részében a négy kalászos tekintetében — egybevetve az előző évek eredményével — a következő hozamra van kilátás:

	Becsülés	Tavaly	1903
	millió méterháza		
Buza	39—42.5	37.3	43.2
Rozs	11.0—13.0	11.9	11.8
Árpa	11.8—12.8	10.8	13.8
Zab	11.55	9.1	12.7

A május hó 26. án bekövetkezett szelidebb és melegebb időjárás a sok eső folytán több helyen megdőlt őszi vetésekre jó hatással volt, amennyiben ezek tulnyomó részben felállottak, és megfelelő kalászos mellett nagyobbára már virágoznak. Nem ritkák arról az értesítések hogy a buzák alacsonyok, kalászaik nem nyegok és ma is látni még a vető sorokat. Szórványosan jelentik azt is, hogy a rozs kalászat virágzás közben a hideg idővel járt dér és köd is érte és ennek folytán ablakos lesz. Ezt a hiányt azonban pótolni igéri a termésnek az országos átlagban a mult évvel szemben kedvezőbb hozam kilátása. Rozsdáról lehet ugyan már panaszkot hallani, de nem oly jellegzetesen, hogy e miatt legalább ez idő szerint nagyobb aggodalomra lehetne ok. Kevés üszögről is érkeztek jelentések, ugyszintén féreg és rovar okozta csekélyebb mértékű károsításokról, valamint az ősziokban és főleg a tavaszokban fellépett gyomokról, amelyek — sajnos — évről-évre állandóan mutatkoznak és természetesen kivált a kis gazdaságokban meglehetősen kedvezőtlen irányban a termést is befolyásolják. Dér és havazás is volt a felvidéki részeken a lefolyt időszakban, de nagyobb kárt nem okozott. A kalászos terményekhez hasonlóan meglehetősen haladás és egészséges fejlődés mutatkozik a többi termények és ta-

Szőlők rigolozását gözekeivel

70—80 cm. mélyen, jutányos árban elvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

Timár János, Maros-Szent-Királyt.

karmányok körül is, kivéve azokat a részeket, ahol az eső hiánya miatt még most is állandó a panasz, — bár még itt is olyan az állapot, hogy jó esők bekövetkezése esetén — amit az ország nagyobb részében ismét kívánunk, főképp a vetett termények után, lehetne még kilátás közepes, sőt jó közepes eredményre is. A fűkaszás már folyamatban van és mert az időjárás főleg a széna gyűjtésnek és betakarításnak kedvez, egyelőre a takarmánytermés az ország nagyobb részében kielégítőnek remélhető. A szőlők és gyümölcsök között a kilátások különbözők. A gyümölcsfákat sok helyütt a cserebogarak és hernyók megkárosították, ezt megelőzőleg pedig a tavaszi fagyok, a szőlőket pedig a múlt évi szárazság és az ideai tavaszi hideg idő és fagy károsították; minek következtében nagyon egyenetlenek a termés kilátások, sőt néhol jóval gyengébbek a múlt évi állapotnál. Egybefoglalva azonban az ország mezőgazdasági állapotát és szembeállítva a múlt évi állapotot: a kilátások úgy szemes terményekben, mint általában ez idő szerint kielégítőbbek.

A *búzából* kat. holdanként 650—7 q. és ezen felüli termést várnak: Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Brassó, Fogaras háromszék, Hunyad, Marostorda, Nagyküküllő, Szében, Szolnok-Doboka és Udvarhely vármegyékben. Kat. holdanként remélhető 6—6.5 q. termés Csik, Kisküküllő és Kolozs, és végül kat. holdanként 6 q.-n aluli termésre van kilátás: Torda-Aranyos vármegyében.

A *rozsból* kat. holdanként remélhető országos 6—6.60 q. átlagos termésnél jobb eredményt várnak: Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Brassó, Csik, Fogaras, Hunyad, Kisküküllő, Kolozs, Marostorda, Nagyküküllő, Szében, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely, kat. holdanként 6 q.-n aluli termésre van kilátás: Háromszék vármegyében.

Az *árpából* 6.5—7.0 métermáza és ezen felüli eredményre van kilátás: Beszterce-Naszód, Brassó, Csik, Hunyad, Kisküküllő, Marostorda, Szében és Szolnok-Doboka megyében, kat. holdanként 6—6.5 q. termést remélnék: Alsó-Fehér, Fogaras és Udvarhely vármegyében, kat. holdanként 6 q.-n aluli termésre van kilátás: Háromszék, Kolozs, Nagyküküllő és Torda-Aranyos vármegyében.

A *zabból* kat. holdanként 6.46 q. és ezen felüli eredményre számítanak: Beszterce-Naszód, Brassó és Fogaras vármegyében; kat. holdanként 5—6.46 q. termésre van kilátás: Alsófehér, Csik, Háromszék, Hunyad, Kisküküllő, Kolozs, Marostorda, Nagyküküllő, Szében, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely vármegyében.

— **Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár egy éve.** Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár 1904. évi működése a hozzáfűzött várokozásnak megfelelő eredményeket tüntetett fel. A tagok jelentkezése ebben az évben is meg az év különböző részében is egyenetlennek mutatkozott, ami mindenesetre a természetes és állandó fejlődés jele és biztosítéka. Az I. csoportbeli rendes tagok sorába közel 3000 egyén, a II. csoportbeli rendes tagok közé közel 900

egyén lépett be. A III. csoportbeli rendes tagok száma az 1904. év folyamán számba vehető emelkedést nem mutatott fel. Kielégítő volt a rendes tagok létszámának emelkedése, a gazdasági cselédek biztosításának azon módjánál, melynél a munkaadó a szolgálatból távozó gazdasági cseléd javára már befizetett tagsági díjakat egy másik cseléd javára oly módon számíttathatja át, hogy az új cseléd után annyi következő éven át nem fizet tagsági díjat, ahány esztendőre az eltávozott cseléd után a multra nézve azt már megfizette. A rendes tagok I. csoportjában, mely csoportban a cselédnyújtás kérdése leghelyesebb megoldást nyerhet, újonnan több mint 1300 cselédet biztosítottak a munkaadók. Az 1904. év végén volt: önként belépő rendes tag és pedig I—IV. csoportbeli összesen: 23559. A rendes tagok sorában biztosított gazdasági cseléd az I—IV. csoportban összesen 6840. Rendkívüli tag 41848. Az 1904. év folyamán a pénztár összesen 7713 esetben nyújtott baleseti segélyt. Ez esetek közül: 5805 olyan esetben, a midőn a munkaképesség hatvan nap alatt helyreállott, 1 koronás napi segélyezés címén 89,915 k. 70 f., orvosi és gyógyköltések címén 1808,101 k. 46 f., 320 oly esetben, a midőn a sérültnek a baleset folytán beállott munkaképtelensége 60 napon túl sem állott helyre, 10 koronás havi segélyezés címén 25,107 k. 47 f., 136 oly esetben, amidőn a baleset a sérült halálát okozta 400, illetőleg 100 koronás haláleseti segély címén 44,880 k. 06 f., 103 esetben tagsági díj visszafizetés címén 2,803 k. 51 f., 8 esetben rendkívüli segély címén 444 k. 33 f., összesen 271,252 k. 53 f.-ért helyezett kiadásba. A segélypénztárnak ezen üdvös föllendülésében bizonyára nagy része van a pénztár nagyrészt és méltányos szellemű igazgatóságának, különösen gróf Keglevich Gábor igazgatósági elnöknek, Bartók József dr. min. tan. kormánybiztosnak és Fay Gyula dr. ügyvezető igazgatónak.

— **Pályázati hirdetés.** A kolozsvári m. kir. tanintézet igazgatósága az 1905—906. tanévben betöltendő 13 állami alapítványi ösztöndíjas (ingyenes) helyre ezennel pályázatot hirdet. Ezek a helyek a tanintézetbe belépő 16 éves hallgatóknak vannak első sorban fenntartva és azokat az alapítvány értelmében kizárólag csak az erdélyrészi megyékben (a tulajdonképpeni erdélyi megyékben és a volt „kapcsolt részekben”, azaz a volt Kraszna-, Közép-Szolnok- és Zarándmegyékben és Kővárvidéken) született iskolai tanulmányaikat jó sikerrel végzett, vagyontalan ifjak nyerhetik el. Az ösztöndíj áll: teljes élelmi ellátásból és lakásból a tanintézeti konviktusban fűtéssel és világítással, ágyneművel és ezek mosatásával és betegség esetén ingyenes gyógykezelésből. A bélyegmentes folyamodványhoz melléklendő: 1. Iskolai bizonyítvány legalább 7 gymnasiumi, 7 reáliskolai osztály végzéséről vagy a kereskedelmi iskola (akadémia) végbizonyítványa. A kik több osztályt végeztek, vagy érettségi vizsgát tettek, előnyben részesülnek. Akik hat gymnasiumi, hat reál avagy hat polgári iskolát végeztek — utóbbi esetben valamennyi

tantárgyból „jó” osztályzattal — szintén folyamodhatnak ösztöndíjért. Ezek azonban csak abban az esetben számíthatnak ösztöndíjra, ha az október 1—8-ig tartó beiratás alkalmával az I. évesekre megállapított létszám — 40 — nagyobb előképzettséggel bírók által be nem töltetik. Azért a hat polgári iskolai bizonyítvánnyal pályázók folyamodványai csak október hó 9. után tárgyalatnak és intézettek el. 2. Keresztelő levél a születési hely s betöltött 16 éves kor igazolására. 3. Szegénységi bizonyítvány (melyet a főszolgabíró, illetőleg városban a rendőrkapitány lát-tamoz.) 4. Orvosi bizonyítvány az egészséges, ép testalkat és a himlő ellen való védőtás igazolására. 5. Szülői vagy gyámi nyilatkozat arról, hogy a folyamodó részére a szükséges és az első felévben körülbelül 90 koronára menő összes díjakat lefizetik és a folyamodó egyéb szükségleteiről (taneszközökről, ruházatról, szükség esetén tüztöltő zubbonyról) kellőleg gondoskodnak. A folyamodványban felsorolandók még: a folyamodó illetőségi helye, szüleinek állása, tartozkodási helye, testvéreinek száma és kora, továbbá, hogy árva-e vagy nem. A folyamodványokat a földmivelésügyi m. kir. Miniszter Úr Ó Nagyméltóságához címelve, f. év július hó 15-éig, a m. kir. gazdasági tanintézet igazgatóságához — Kolozsvár — kell benyújtani. A tanintézetbe felveendő hallgatók beiratkozási ideje október 1—8-ig tart. A tanintézeti „Értesítő” megküldi az igazgatóság.

— **Komlóhírek.** Mint egy cseh szaklapból látjuk, valahára megszületett a „komlószármazás” igazoló eljárásról szóló osztrák törvényjavaslat is. Mint régebbi közlésünkben emlékeztet, ezen törvénynek az a célja, hogy a komlókereskedelem részére az osztrák komlós területek rayonnáltassanak, az az egy területen termelt egységes komló bizonyos védjeggyel kerüljön a piacra, ezzel mintegy kiemeltetik s az ilyen komlónak a kereskedelemben lesz nagyobb pretensiója. Vagyis, ha valaki pl. aushai komlót rendel, hát biztosan azt fog kapni: mert az ellenőrzés oly szigorú lesz. Szigorubb mint eddig, mert mostig is lehetett hitelesített fajkomlót kapni, de azt alig bírták ellenőrizni, hogy a tisztességtelen kereskedelem bele nem kevert-e idegen származású komlót? Az eljárás azonban csak *esetleges* lesz, mert csak aki akarja, az fogja ezt a hitelesítő eljárást követni, s valószínű is, hogy a vevő fajtiszta komlót kap. Aki azonban nem akarja a törv. védjegyet, azt nem szorítja a törvény, csak ne hamisítsa a védjegyet. Miután pedig a nemzetközi kereskedelem nem zsákszámra, de waggon számra vásárol *usance* komlót, az engros kereskedők fűtyülnek a törvényjavaslatra, csinálnak kötésekét szokvány komlóra, a kikötött mintához hasonló s a keveréshez alkalmas komlót vesznek Galiciából, Magyarországból, stb. egyszóval ott, ahol érik, és elfogják kerülni a „védjegykomédiát”! Valamire nekünk is jó ez az eljárás. Valahol a hazában fogyasztván a sört, kérjük el a sörgyárostól a védjegyigazolványt — ami minden zsákon rajta lesz, s ha nem tudja előmutatni, úgy csak olyan sört fogyasztsunk, amelynek komlóját magyar származási

AGRARIA

magyar gépforgalmi
részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság
resiczei mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen tégelyacélekefej.

Páncélacél-kormánylemezek.

Magasított acél-ekefej.

Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Rövidített leveleim: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgönyeim: „Agraria” Budapest,

Tiszta acélangag
s a j á t
hámozóinkból.

1457

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.
Kérjük árjegyzéket mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetik.

Ekegyártás terén legelső-rangú magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

Legteljesebb Magyar Levelező.

Levélminták, beadványok, folyamodványok, kérvények, családi, kereskedelmi és más levelek helyes szerkesztésére.

Szerkesztette: **KNORR ALAJOS** ny. kir. táblabíró.

Harmadik javított és bővített kiadás.

Ára füzve 6 kor., aranyozott vászonkötésben 7 kor. 20 fill.

ÖNÜGYVÉD vagyis gyakorlati utmutatás jogügyletek elintézésére, okiratok a beadványok szerkesztésére, a legújabb törvények alapján, 378 irománpéldával felvilágosítva bírák, ügyvédek, jegyzők és felek használatára, írta:

KNORR ALAJOS

köz- és váltóügyvéd, III. oszt. vaskoronarend lovagja, ny. kir. ítélőtáblai bíró. 1450. II.

Hatodik egészen átdolgozott kiadás.

VI. egészen átdolgozott kiadás, a legújabb szentesített törvényekhez alkalmazva. Ára füzve 10 kor., bekötve 12 kor.

Ifj. **NAGEL OTTÓ** könyvkiadóhivatalában Budapest,

VIII., Múzeum-körút 2. szám (a Nemzeti Színház bérházában)

Sárga János, Kolozsvárt

ékszerész, mű-ötvs, egyházi szerek műintézete.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát arany-, ezüst nemükben, drágakő-ékszerekben, valamint Angol, Francia és Berndorfi különlegességekben.

Kitünően berendezett műtermében készít ezüstenemüket, ékszereket, valamint magyar disz-ékszer és egyházi felszereléseket. 1416

Képes nagy árjegyzék ingyen és hármentve.

Irodalmi Megjelent
jelentés! **KUNOSSY, SZILÁGYI és TÁRSA**
könyv-, mű- és zeneműnyomdai vállalat

az 1905. évre szóló

Hasznos Könyvnaplár,

mely irodalmi részében rendkívül érdekes közleményeket ad Bródy, Dömötör, Mikszáth, Radó és Szomaházy tollából és felüli a klasszikus és modern magyar irodalom összes nagyszabású alkotásait, valamint az egész magyar irodalom termékeit bibliographiai csoportosításban. A könyvnaplárban előforduló műveket

csefély havi részletfizetésre szállítjuk.

Ezen terjedelmes és a könyvszükséglet megválasztásánál nélkülözhetetlen nagybecsű segédkönyvet mindenkinek díjtalanul és hármentve küldjük. Ezenkívül kívánatra szívesen küldjük a német irodalmat felüli gazdag tartalmu könyvjegyzékünket és zeneműjegyzékünket.

Csefélynk, mely az irodalom és művészet érdekeit kívánja első sorban szolgálalni, mindenkinek, még a legszerényebb jövedelemmel rendelkezőknek is lehetővé teszi, hogy könyvszükségletét előnyös fizetési módokat, csefély részletek mellett beszerezhesse.

Tessék kérni az 1905. évi Hasznos Könyvnaplárt díjtalanul és hármentve!

Vidéki, helyi és utazó képviselők, kik e szakmában már megfelelő szép eredménnyel működtek, a legelőnyösebb feltételek mellett nyerne alkalmazást.

Kunossy, Szilágyi és Társa

• Könyv-, mű- és zenemű-
nyomdai vállalat

Budapest, Ujvilág-utca 16.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOSZVÁRTT

Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt Korbuly-ház) olcsó jelzalog és váltókölcsönöket nyujt és **BETÉTRE 5 SZÁZALEK KAMATOT AD**

A legjobb új, egyszer használt

ZSÁK,

vizhatlan PONYVA a legolcsóbban kapható

FISCHER J.

ponyva- és zsákárházában BUDAPEST, V., Nádor-u. 31-33.

KÖLCSÖN-PONYVÁK

széna- és szalmaszállítás-hoz a legjutányosabb kölcsöndíj mellett. 1451

A legszolidabb kiszolgálás.

Kizárólagos kalapraktár

a Kalap-királyhoz

Kolozsvárt, Mátyás király-tér (Főtér) 17. sz. legdúsabb választék bel- és külföldi férfi és gyermekkalapokban, cylinderekben, sport és vadászsapkákban. 1552

Specialis üzlet! Legolcsóbb határozott árak!

Posnansky és Strelitz

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 27. szám.

(Gyár: ERZSÉBETFALVA)

Ajánlanak:

Aszfalt,
Fedőpapirlemez,
Kátrány,
Carbolineum,
Carbolsav,
Creolin-stb.

1533.

legjobb minőségben, jutányos árak mellett.

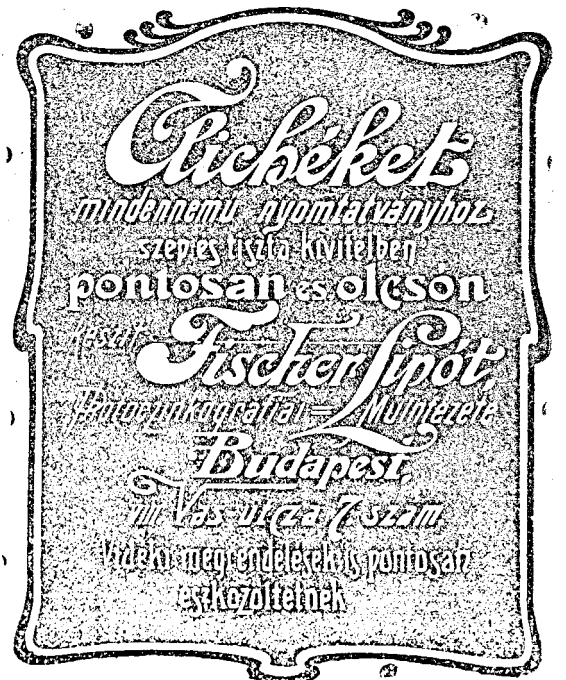
— Erdélyi kávé forrása a Fiumei Kávé-bohozatali Társaság főtelepénél, Mátyás-király-tér 12. (Bittó Rezső mellett) a legkiválóbb fajú kávék mesés olcsó árban szerzhetők be. Vidékre 5 kgos megrendeléseket hármentve és vámmentesen fogantositunk. Telefon! 1436.

Mótor-benzint

minden fajsúlyban és mindennemű motorhoz alkalmasat jutányosan szállít a

Kőolajfinomító-gyár Részv.-társ.
brassói gyárából.

Megrendelések a brassói irodába intézendők. Benzin adómentességére vonatkozó eljárást illetőleg, a kellő felvilágosítás ugyanott készséggel megadatik. 1351.

Fischer Spót
mindennemű nyomtatványhoz
szépen és gyorsan
ponyosan és olcsón
Budapest

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **superfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu superfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi Irodája: BUDAPESTEN, V. ker., Nádor-utca 4. szám, a hová a rendelések és mindennemű kérézősködések intézendők. Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

BENZINMOTOROK, GŐZCÉPLŐKÉSZLETEK, ARATÓGÉPEK ÉS EGYÉB MEZŐGAZDASÁGI GÉPEK

legujabb szerkezetben és legjobb kivitelben kaphatók

1458

A m. kir. államvasutak gépgyárának vezézügnökségénél

Budapest, V. kerület, Váci-körút 32. szám

Árjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Erdélyi képviselő: WESSEL LEÓ Kolozsvár, New-York-szálloda.

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gáz-
gépek szivó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű
gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
Hűtőtelepek és jéggyárak.
Gépberendezések malmok, téglagyárak, olaj-
gyárak és kékfestő-gyárak részére.
Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
Borsajtók és szőlőzúzó. 1475

Törlesztő kölcsönök.

Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank

Részvénytársaságnál

Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók föld-
birtokok és városi bérházakra.

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített
telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérhá-
zaknál a telekkönyv, házberadó vallomás hitelesítve és az épület
vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas
összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsö-
nknél számítatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ügynökök
közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással
készséggel szolgál az

Igazgatóság.

1501 Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.

Gyors és olcsó lebonyolítás.

Személyszállító vonatok indulási ideje 1905. május 1-től.

A vonatok indulási ideje közép-európai idő szerint van megállapítva. Az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli idő a percek aláhúzásával van megjelölve.

1577

Budapest felé:

515 sz. gyors v.	511 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.	545 sz. Tr. sz. sz.	507 sz. szem. v.	501 sz. gyors v.
523	1259	713	130	605	1110

Kolozsvárról indul:

Dés felé:

2 sz. szem. v.	14 sz. vegy. v.
732	532

Brassó felé:

502 sz. gyors v.	508 sz. vegy. v.	512 sz. sz. sz. t. v.	506 sz. szem. v.	516 sz. vegy. v.
611	830	532	854	1051

Predeal felé:

530 sz. szem. v.	592 sz. sz. sz. t. v.	502 sz. gyors v.	582 sz. vegy. v.
355	650	219	1135

Budapest felé:

507 sz. vegy. v.	501 sz. gyors v.	505 sz. szem. v.	501 sz. gyors v.	601 sz. gyors v.
532	245	807	245	1026

K.-Vásárhely felé:

7802 sz. szem. v.	7812 sz. vegy. v.	7804 sz. szem. v.
515	250	845

Zernest felé:

7711 sz. vegy. v.	7717 sz. vegy. v.	7715 sz. vegy. v.
835	300	933

Tövisről indul:

Maros-Ludasról ind.

Brassó felé:

506 sz. szem. v.	502 sz. gyors v.	508 sz. vegy. v.	604 sz. gyors v.
1220	837	128	1154

Kolozsvár felé:

515 sz. szem. v.	505 sz. szem. v.	507 sz. vegy. v.	501 sz. gyors v.	511 sz. szem. v.
1243	338	157	812	900

Arad felé:

605 sz. szem. v.	607 sz. szem. v.	601 sz. gyors v.	625 sz. vegy. v.	623 sz. vegy. v.
355	200	333	855	816

Beszterce felé:

7112 sz. vegy. v.	7164 sz. sz. sz. t. v.
345	906

Kis-Kapusról indul:

Nagy-Szeben felé:

7302 sz. szem. v.	7364 sz. sz. sz. t. v.	7304 sz. szem. v.	7312 sz. vegy. v.
228	443	1120	710

Nagy-szebenből indul:

Kis-Kapus felé:

7311 sz. vegy. v.	7363 sz. sz. sz. t. v.	7301 sz. szem. v.	7303 sz. szem. v.	7313 sz. vegy. v.
731	1258	445	1120	300

Brassóból indul:

Sepsi-Szent-György felé:

7802 sz. vegy. v.	7812 sz. vegy. v.	7804 sz. szem. v.
515	250	845

Segesvárról indul:

Sz.-Udvarhely felé:

7612 sz. vegy. v.	7614 sz. vegy. v.
310	1034

A 7303. és 7364. sz. vonatok csak kedden és pénteken közlekednek. — A 7164. sz. vonat csak hétfőn és csütörtökön szem. száll. közlekedik.

Maros-Vásárhelyről indul:

S.-Sat.-Györgyről

Nagy-Szebenből

Kocsárd felé:

7001 sz. szem. v.	7005 sz. szem. v.	7003 sz. szem. v.	7011 sz. vegy. v.
520	1225	538	935

Szász-Régen felé

7014 sz. vegy. v.	7016 sz. vegy. v.	7018 sz. vegy. v.
506	1042	545

Brassó felé:

7801 sz. szem. v.	7803 sz. szem. v.	7811 sz. vegy. v.
450	850	1239

Csik-Szoreda felé:

7912 sz. vegy. v.	7902 sz. vegy. v.	7904 sz. vegy. v.
455	700	1041

Fogarás felé:

9722 sz. vegy. v.	9724 sz. vegy. v.
420	200

Url Rezső Sertéseket
 sertésbizományos
BUDAPEST,
 VIII. Bérkocsis-utca 12.
 1534.

sovány és hizott állapotban a legmagasabb napi árakon értékesít.

Fischer és Társa
Faiskolák
 Nagy-Enyed (Alsó-Fehérmegye.)
 Szakszerűen nevelt gyümölcsfáknak tömeges produkálása a legfinomabb és legjobb csemege

és kereskedelmi fajokban. Gyümölcsvadonczok, Gleditsiák, Akáczfák, Spárga, Rhabarber, Gömbakác, Szamóca, Ribiszke (vörös szőlő), Egres stb. stb.
 Megbízható kiszolgálás. — Olcsó árak.
 Szakszerű csomagolás. 1352

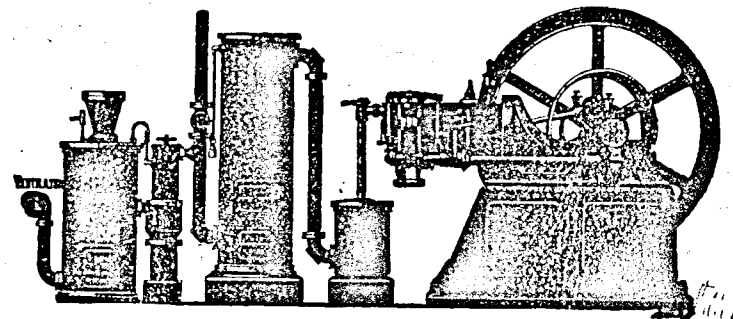
BÜKKFA-SZÉN

waggonszámra métermázsánként 2 koronak 80 fillérért Retteggí sz.v.v. állomáson wagonba rakva, lehát a legolcsóbban beszerezhető

Gróf Teleki László Gyula úr
 erdélyrészi erdészeténél
Kecsed, u p. Nagy-Iklód.

NB. Zsákban való szállítás rendelésénél a zsák önköltségen számítatik fel; vagy zsákot kérünk küldeni. Szállítunk szenet kisebb mennyiségben is, csak az illető küldjön zsákot, vagy pedig a zsák árát is felszámítjuk.

Megrendeléseket szíveségből átvész az „Erdélyi Gazda” kiadóhivatala is. 1423

Eredeti OSERS és BAUER motorok

BUDAPEST, VI., Podmaniczky-utca 18.

Motorgyár és vasöntöde: Bécs.
 Benzín- és petroleum-motorok és locomoblok, szivó-gáz-motortelepek 2-3 fill. üzemköltséggel. — Kedvező fizetési feltételek. — Elsőrangú gyártmány. — Költségvetés és árjegyzék ingyen.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH,
 Budapest, Váci-körút 63.

Locomobil és gőzcséplőgépek,

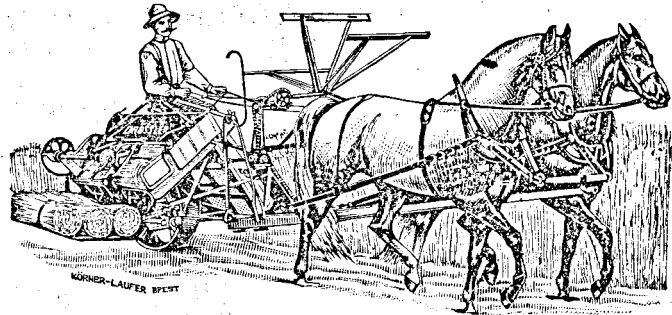
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, löhere-cséplők, tisztító-rosták, korokozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvástógépek, Planet Jr. kapálók, szecs kavógók, répvágók, kukoricaszecsológók, d. aratók, őrtömalmok, egyetemes acél-ekék, 2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

1242

Drössler Károly

cs. és kir. szabadalmazott gazdasági gépgyár
 BUDAPEST, VI. Váci-körút 59. 1449

Szállit: Magánjárókat, Locomoblokat, teljes Gőzcséplőkészleteket, Gőzekekészleteket, „MILWAUKEE” Fűkaszálógépeket, Arató- és Kéveketőgépeket, leg-

újabb szerkezetű „Rákóczi Drill” vetőgépeket és mindenféle egyéb gazdasági gépet szolid és tartós kivitelben. Árjegyzékkel és Árjánlattal kívánatra díjmentesen szolgálók.

Cséplőgéptulajdonosok!

A belügyminiszteri 73595 - 1903. sz. rendelettel előírt

mentőszekrények

gőzgépekhez

erős vasból

teljesen felszerelve

38 koronáért

Járgánygépekhez pléhdobozban 6.50 koronáért beszerezhetők a

„Magyar orvosi műszertárban”

orvosi műszerek, kötszerek és sérvkötők gyára

Budapest, VII., Kerepesi-út 32. szám.

Pótláshoz szükséges egyes szerek jutányos árért szállítanak. 1528

AGRARIA erőtakarmánygyár r.-társ.

BUDAPEST, VI., Lehel-utca 8. sz.

Postatakarékpénztári clearing- és cheque-számla 11752. sz. Sörgöny cím: Erőtelefon Budapest Telefon (Interurban) 33-17. Gíró-számla a Magyar Általános Hiteibanknál. A veszprémi országos gazdasági kiállításon elismerő oklevél.

Ajánlja „AGRARIA” védjegyzett, kiltűnő Erőtakarmányát. Az áru vasúthoz szállítminőségű, saját gépüzemével gyártott: Erőtakarmányát. va 50 klgr. zsákokban, védjeggyel ellátva. — A gyártás: Kühn Gyula dr., a halloi gazdasági egyetem igazgatójának módszerei szerint történik. A takarmányhoz szükséges összes nyersanyagot, mint: buzakorpát, malátacsírát, repeze-, napraforgó-, lenmag- és tökmag-pogácsát elsőrendű és kizárólag magyar gyárakból szerezük be. A cukorszörp szintén csakis elsőrendű és kizárólag magyar gyárakból ered ugymint: a szerencsi, mezőhegyesi, kaposvári és botfalvi cukorgyárakból.

Gyártmányaink:

„AGRARIA” A. Iótakarmányozásra, dús malátacsírra, vagy zúzott zab tartalommal — „AGRARIA” B. göböllyhízalásra, dús repepogácsa-tartalommal — „AGRARIA” C. tehenészethez, dús tökmagpogácsa-tartalommal. — „AGRARIA” D. sertéshízalásra, dús árpadara-tartalommal. — „AGRARIA” E. juh-takarmány, dús cukorrépa szelet-tartalommal.

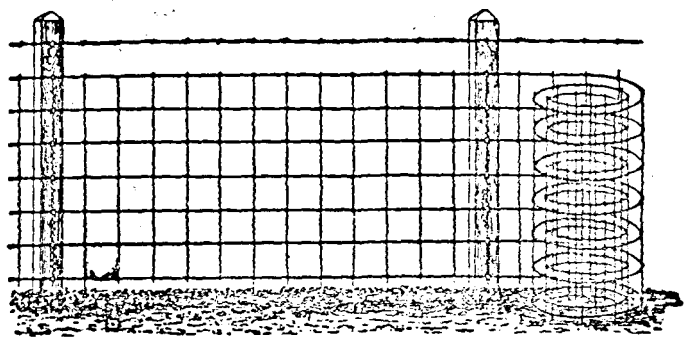
Állandó vevőközönségünk a m. kir. földm-

velőségűl és a vallás- és közoktatásügyi miniszterium uradalmai. Az ország legelső uradalmaitól elismerő okmányok állanak rendelkezésünkre, melyek bárki által megtekinthetők központi irodánkban. Gyártmányaink szakértők által lesznek megvizsgálva. — Az áru mindig friss minőségben kapható a legújtanosabb napi áron.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 14275/Cf, 1904. számú, a takarmányhiány miatt kiadott rendeletéből kizárólag gyártmányunk kivételével szállítási díjban részeül. 1550

Bámulatosan olcsó kerítések!

Szőlőtermelők figyelmébe!

Mezőgazdák figyelmébe!

HAIDEKKER SÁNDOR

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára

BUDAPEST, VIII., Üllő-út 48. szám.

Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott **Hungária sodronyfonatát**, mint a legcélszerűbb és legolcsóbb kerítési anyagot, mely előnyeivel fogva felülmúl minden eddig alkalmazott sodronykerítést. A szőlő- és mezőgazdaságra nézve rendkívül fontos eme találmány előnyei: **Olcsóság!**

Horganyozott vassodronyból (nem kell befesteni):
körülbelül 5 centiméter lyukbőséggel,

Készletben: 1 és 2 méter magasságban valamennyiből, 1,50 méter magaságban 1,8, 2.—, 2,2, 2,5 és 2,8 milliméter dróterösségűkből.

Sodronyerősség: 1,2 1,4 1,6 1,8 2.— 2,2 2,5 2,8 mm

Ár □ méterenkint: **40 48 56 64 72 86 100 120 fillér**

Körülbelül 3x5 centiméter (hosszukas) lyukbőséggel:

Készletben: csakis 1 méter magasságban valamennyi dróterösségben.

Sodronyerősség: 1,2 1,4 1,6 1,8 2.— 2,2 2,5 2,8 mm.

Ár □-méterenkint: **58 66 74 82 96 110 130 150 fillér**

Csomagolásért, földasért és kezelési költségeikért számítok négyzetméterenkint 1 fillért, de egy küldeménynél legalább 50 fillért.

Célszerűség: A fonat elegendő sűrű lévén, még apró baromfi áthatolását is meggátolja; felső és alsó szélét pedig szűrőnek, tehát az átmázást megnehezíti. A fonat csavart szálai — mint vékony sodronykötelek — a kerítés hosszirányában futnak, miáltal nagy az ellenálló képessége; a keresztirányban pedig hullámosak, a szálak összecusúsása tehát ki van zárva.

Könnyű kezelés: Kézrel meghuzva, egyszerűen a faducokhoz szegezendő horganyozott kettős szegekkel, a fonat sima és feszes marad. Nagy előnye a fonat fesszesége, ami lehetővé teszi azt, hogy a fonat bármikor ismét leszedhető és más helyen ismét fölérősíthető. A fonat összekuszálódása ki van zárva. — Feszítő-sodronyok, csavarok stb. alkalmazása fölösleges. A fonat fölött egy-két sor tükéssodronyt alkalmazva, a kerítés tetszés szerint megnagyosítható. — A tükés sodrony ára méterenkint 6 fillér.

Számos elismerő levél áll rendelkezésre. 1543

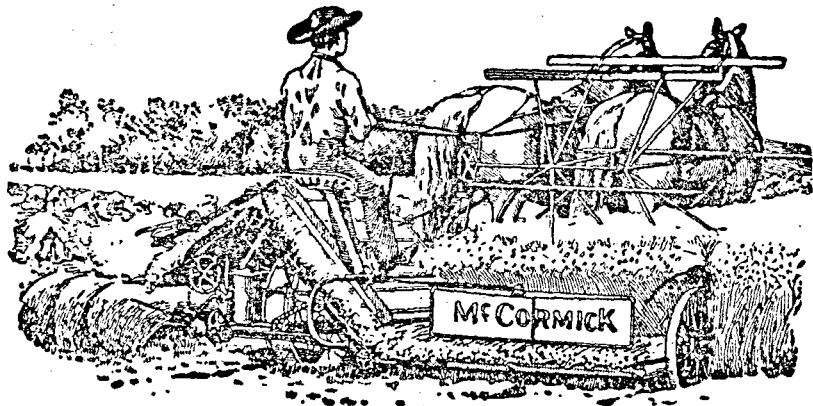
Továbbá gyárt és szállít: közönséges gép- és kézi sodronyfonatokat mindenféle célokra; csinos és erős kiviteli kapukat és ajtókat, valamint nyaraló-, park- és erkélyrácsokat vaskeretes sodronyfonat és kovacsolt vasból, föld- és kavicsrostákat, kosarakat magtár-ablakrostélyokat, ökör szájkosarakat, szikrafogókat, szőlőbogyózórostákat, cséplőgépekbe való gabonaosztályozó-hengereket stb.

Mc. Cormick Harvesting Machine Comp.

(Chicagói aratógép.)

KNECHT E. J., igazgató.

Budapest, V., Váci-ut 30.

Gyártmányok: Kévektőgép, „Daisy“ marokrakó aratógép, fűkaszalógép, szénagyűjtő gerebiye és „Manila“ kévelőtőfonal gyártmányai. Amerikai tárcás boronák, rügös boronák, cultivátorok, szénaforgatók, kukorica-vetőgépek. Katalógusok ingyen és bérmentve. 1524. Felvilágosításokkal készséggel szolgálunk.

„PEF“ (Porcellán-Email-Festék) falakon és fán porcellánszerű, mosható mázolatot ad.

Legnagyobb tisztaság. Sok évi tartósság.

Nincs por, piszok, penész a vele mázolt falakon.

Gazdasági üzemek, mint tej-, vajkezelési és sajtkezelési helyiségek, istállók, gépházak, élesztőkamrák, konyhák, fürdőszobák, klozetek satöbbi részére felette célszerű.

BESSEMER-FESTÉK (védjegy üllő)

legtartósabb rozsa elleni mázolat, mindennemű vasszerkezetek,

vas és hullámbádogtetők, tartók, istálló-vasgerendák, kerítések, vaskapuk, vasablakok, gépek, lokomobilok stb. részére.

Kimerítő ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosai.

Lutz Ede és Társa, festékgár

BUDAPEST, VII., Órnagy-utca 4.

1568. I.

GANZ és TÁRSA

vasöntő és gépgyár részvénytársaság

● LEOBESDORF. ● BUDAPEST. ● RATIBOR. ●

Városi üzlet: BUDAPEST, Ferencziek-tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára őrléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat, zsákfelvonókat, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Elektromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvénynt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve. 1485

Gépolajokat,
Gépkenőcsöt,
Kocsikenőcsöt,
Vaselint,
Petroleumot,
Rékkövet,
Kátránytermékeket,
Zsákot, ponyvát,
Disznózsirt,
Szalonnát,
egyéb gazdasági
cikkeket.

megbízható jó minőségben,
legjutányosabb árban ajánl

Kramer Lipót
nagykereskedő.

BUDAPEST, V.,
Kálmán-utca 3.

Sürgőnyezim: „Ceres“ Budapest.

TELEFON: 38-II.

Arjegyzékkel és részletes
külön ajánlattal díjtalanul szol-
gálok. 1531.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Alapítványok:	Korm. hozzáj. elemi ágazatban	400.000.— K.
	Alapítók	1.278.240.— "
	élet	200.000.— "
Tartalékok		455.436.11 "
	Összesen:	2.333.676.11 K.

1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. " "	59.782.36 "
1903. " "	109.331.73 "
1904. " "	72.438.23 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyiszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. 1904. évben a jégkár ellen biztosítottak 2%-os díjvisszatérítésben részesülnek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

az igazgatóság.

Hiánytpótló munka.

A magyar könyvtermelés diadala!!

Páratlanul álló diszes kiállítású, képekkel gazdagon tarkított, érdekesen megírt munka jelent meg a nagyközönség számára:

A Világ Történelme

SZERKESZTI
ENDREI ZALÁN.

Ezt a munkát kiváló művészi értékű, nagy mesterek festményei után készült színes műmelléletek díszítik. A munkában magában 1200 több szép értékes, érdekes kép van.

A szép, pazar pompájú műmelléleteken, a gyönyörködtető képekhez teljesen megfelelő érdekes előadása a szöveg, amely oly könnyedén, oly szorakoztatóan adja elő a világ történelmét, hogy az olvasónak nemcsak gyönyörűsége telik benne, de szellemi pihenésül is szolgál. A munka nem száraz tudományos könyv.

Mindenki, aki a történelem iránt érdeklődik, ennek a munkának a megismerése után azt fogja mondani: Ez az, amit régen keresek, ez az amire szükségünk van.

Hogyan győződhetünk meg ennek igazságáról?

Kérjünk mutatványszámot, melyet a kiadóhivatal ingyen küld meg.

1464. I.

Mi a munka ára?

Füzetenként 40 fill. (20 kr.), előfizetési ára $\frac{1}{4}$ évenként (13 füzetért) 5 kor. 20 fill. (2 frt 60).

Minő kedvezményben részesül, aki előfizet?

Ingyen kap a munka 3 kötetéhez páratlanul álló, diszes iparművészeti becsü bekötési táblát. A tábla értéke 20 korona. Ezt csakis az előfizetők kapják. Amikor a munka készen lesz, ára tetemesen drágább lesz, mint most füzetenként vásárolva, vagy előfizetés útján.

Hogy rendelhetjük meg legkényelmesebben a munkát?

Levágjuk az alábbi szelvényt, egy levelezőlapra ragasztjuk és a levelezőlapra a következő címet írjuk:

A Világ Történelme t. kiadóhivatalának

Budapest,

VII. Erzsébet-körut 38.

A „Világ Történelme“ Kiadóhivatalának

Budapest, VII., Erzsébet-Körut 38.

Alulírott ezennel megrendelem A Világ Történelme című füzetekben megjelenő, képes diszmunkát és kérem, hogy címemre a hetenként megjelenő füzeteket elküldjék, az $\frac{1}{4}$ évi előfizetést 5 K. 20 fill. (2 frt 60 kr.) utánvétellel az első füzet beküldésekor szedjék be; a további előfizetést negyedévenként pontosan előre fogom beküldeni. Jelen megrendelésemből kifolyó rendes előfizetésemért **kedvezményül** megkapom a munkához készült diszes bekötési táblákat és a füzetgyűjtő mappát **teljesen ingyen**.

aláírás.

Kérjük tisztán és olvashatóan kitölteni.

Megrendelő neve: .....

Állása: .....

Teljes címe (város, utca, megye, st. p.): .....

Levelezőlapon címünkre beküldendő.

Tessék levágni és levelezőlapra ragasztani!

!! Tessék mutatványszámot kérni !!